

БӘҢАИЛӘР

Сон вахтлар республикамызда ичма, хейријә тәшкилаты, бейнәлхалг мәркәз вә с. ады илә фәалијјәт кәстәрән гурумларын анатомиясына нәзәр салдыгча бир-бириндән тәһлүқәли микробларын вә вирусларын активләшдијинин шаһиди олуруг. Охучуларымызын марагыны нәзәрә алыб индијәдәк Әдлийә Назирлијиндән гејдијјәтдән кечмиш вә јахуд “кечирилиш” 50-јә јахын ичманын һәр биринин фәалијјәти һаггында мәлүмат верәчәјик. Елә исе һајды мәтләб үстүнә...

1. Бақы Бәһаи ичмасы
Ичма 1995-чи илдән Әдлийә Назирлијиндә гејдијјәтдән кечәрәк фәалијјәт кәстәрир.
Ичманын үнваны: Бақы шәһәри, А.Д.Гурбанов күчәси, ев 6, мән. 43-дур.
Ичманын 100-дән чох үзү вар.
Ичманын мәгсәди - әсасән бәһаилијин тәблиғидир.
Һашијә: Бәһаи дининин әсасыны Бәһауллаһ (1817-1892) гојмушдур. Оун есл ады Мирзә һүсејн Әли Нури Бәһауллаһ иди. Бәһаиләрин сәләфи Баб өлдүрүлдүкдән сонра бәһаиләр узун мүддәт тәғиб олушулар. Бәһауллаһ өввәлчә һәбс олуруб, Тейранда Сијәһ-Чал (“Гара Чала”) зинданына салынмышдыр. 1853-чү илдә Бәһауллаһ Бағдада, орадан Истамбула, Әдирнәјә вә Әккаја (Фәләстине) сүркүн олушушдур. О, Әккада 24 ил һәбсханада јашамышдыр. 1863-1873 илләрдә Бәһауллаһ дунја һакимләринә вә дин һадимләринә мүрачәитнамә кәндәрәк, оун дини тәғлимини вә бүтүн бәшәријәтин бирлијинә вә сүлһә наил олмага даир оунун кәтирдийи

планы өјрәнмәји тәвсијә едир. Бейнәлхалг Бәһаи Мәркәзи һајфада (Исраилдә) јәрләшир. Бәһаи дининин мәгсәди - шәхси дәјәрләрдә дәјишкликләр етмәк, инсанларын бирлијини һәјата кечирирмәк вә чөмијјәти јениләшдирмәклә үмуми сүлһә наил олмагдан ибарәтдир. Бәһаиләр күман едирләр ки, бәшәријәт бу күнә гәдәрки тәкамүл просесиндә өз бирлик даирәләрини өввәлчә аилә, сонра исе тајфа, шәһәр-дәвләт вә милләт чөрчивәсиндә кенишләндирмишдир. Һал-һазырда јени шәраитләр нәтичәсиндә дунја бирлији вә сүлһ нәинки мүмкүн вә зәруридир, һәтта лабүддүр.

Бәһаи дининин тәғлим вә тәләбләри динин мүгәддәс јазыларына әсасланыр.

Рәсми тәләбләри

1. Гадын вә кишинин бәрәбәр һүгүгләрини гәбул едир. 2. Мәчбури тәһсилин зәрурилијини тәкид едир. 3. Елм вә дин арасында әсаслы үјгүнлүгүн олдугуну дәстәкләјир. 4. Ифрат јохсуллашмыш вә ифрат варланманын арадан галдырылмасына чалышыр. 5. Көләлији, заһидлији (тәрки-дунјалығы), диләнчилији вә раһиблији гадаған едир. 6. Бошанманы чәтинләшдирир. 7. Әразисиндә јашадығы һөкүмәтин ганунларына сөзсүз сурәтдә табе олур. 8. Сијасәт ишләринә гарышмыр.

Бәһаи ичмаларынын инзибати гајдалары

Бәһаи дининдә руһаниләр јохдур. Шәһәрдә вә ја кәнддәки һәр бир бәһаи ичмасынын фәалијјәтини өләгәләндирмәк үчүн 9 нәфәр үзү олан

Мәһфил (милли шура) тәрәфиндән тәғмин олурур. Мәһфил үзвләр һәммин әразинин бүтүн јашлы бәһаиләринин иштиракы илә илдә бир дәфә кечирилән кизли сәсвәрмә јолу илә сечилирләр. Сечкиләр һәр ил апрелин 21-дә кечирилир. һәр 19 күндән бир бүтүн ичма үзвләри ибадәт етмәјә, ичманын ишләри үзрә мәсләһәтләшмә вә гаршылыгы достлуг өләгәләрини мөһкәмләндирмәк мәгсәди илә јығышырлар. Јығынчаг заманы һәр бир бәһаи ичма ишләринә даир өз рәјини сөјләмәк имканы вә мүзакирәси верилир. һәр бир бәһаинин тәклифи нәинки јерли, һәтта милли руһани Мәһфилә, һәтта Бәһаи Дини Мәркәзинә дә кәндәрилә биләр. Јерли бәһаиләр дикәр јығынчаглары һәр ил кечирдикләри 9 бәјрам күнләриндә вә Әбдүлбәһаинин (Бәһауллаһын хәләфи) һәјәти илә өләгәдар ики илдөнүмү заманы кечирир. Ризван бәјрамы заманы исе бәһаиләр милли гурултаја јығылыр. Гурултајда Милли Руһани Мәһфилә кәлән ил үчүн 9 үзв сечилир. Бу Милли Руһани Шурасы исе бәһаи ичмаларынын идарә олунамасына мәс’улијјәт дашыјыр. Беш илдән бири Милли Руһани Мәһфилә үзвләриндән кизли сәсвәрмә јолу илә Аллаһын уча әдаләт еви адланан Бейнәлхалг Бәһаи Мәркәзинә үзв сечилир. Мәркәздә мушавирләр чалышыр. Онлары сајы 81-дир. һәммин мушавирләр мухтәлиф әрази вә гитәләрдә фәалијјәт кәстәрир.

Ибадәт гајдалары:

15 јашына чатмыш һәр бир бәһаи үч вачиб дуадан (китабда кәстәри-

лән) бирини сечиб вә һәр күн охумага борчлудур. Намазлардан башга дөһн дуалары вә Мүгәддәс јазыларын мәтнләри охунур.

Оруч

Илдә бир дәфә, мартын 2-дән 20-дәк күндөгәндән күнбатанадәк бәһаиләр јемәк вә ичмәкдән өзләрини сахлајараг оруч тутурлар. (15 јашына гәдәр олан ушаглар, 70 јашындан јухары олан бәһаиләр, хәстәләр, һамилә гадынлар, ушаг әмиздирән аналар, ајбашы олан гадынлар, сәјәһәтдә оланлар, ағыр физики әмәклә мәшгул оланлар оруч тутмагдан азаддырлар).

Тәғвим, бәјрам вә илдөнүмләр

Бәһаиләрин тәғвими күнәш или әсасында формалашдырылыб. Бәһаи дининин 9 мүгәддәс бәјрамы вар.

Новруз (Јени ил) - 21 март
Ризванын биринчи күнү - 21 апрел

Ризванын 9-күнү - 29 апрел
Ризванын 12-күнү - 2 мај
Һәзрәти Бабын бәјанаты - 23 мај вә с:

Мәрасимләр

Христианлыгдан фәргли олараг Бәһаи дининдә мәрасим јохдур (хачсујуна салма вә килсә үзвлүүнә гәбул кими мәрасимләр јохдур). һәр бәһаи өз ушагларыны тәрбијә едир. 15 јашына чатмыш шәхс тәғлимий рәдд етмәкдә мәс’улијјәт дашыјыр.

Бошанма:

Никаһ кими бошанма тәрәфләрин разылыгына әсасланыр. Бәһаиләр бошанманын гаршысыны алмаг

үчүн ону бир аз чәтинләшдирир. 1 ај вахт вермәклә һәр ики тәрәфи разы салмага чалышыр. Әкәр разылыг баш тутмаса јерли органын көмәји илә бошанма баш тутур.

Мәлүматлара керә АБШ мәркәзи кәшфијат идарәси тәрәфиндән бәһаиләрин дунјада сајы 5 милјон нәфәрдир. Онлар өзләри етираф етмәсәләр дә чохарына бәллидир ки, бәһаиләрин ијрәнч ганунларына керә гыз атанын бәһрәсидир. Вә гыз илк чинси өләгәсини атасы илә апармалыдыр.

Бақы Бәһаи ичмасында һал-һазырда тәшкилатланма ишләри кедир. һәр бир шәһәр вә рајонда өз сираларыны артырмагла мәшгулдур. Бәһаиләр бәзән өз мәгсәдләри үчүн хейријә ишләри илә дә мәшгулдурлар. Јазычы Әзизә Чәфәрзәдинин ики китабы (Бәһаи һаракатындан бәһс едән “Зәринтач”, “Ишыга доғру”) Бақы Бәһаи ичмасынын спонсорлуғу илә ишыг үзү керүб вә с. Бақы Бәһаи ичмасынын үзвләринин тәркиби мухтәлиф милли мәнсуба мөхсус шәхсләрдән ибарәтдир.